

تعیین اندازه اثر حمایت اجتماعی ادراک شده و سازگاری با مدرسه در پیش‌بینی فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان پسر

کارزان نیکدل*، مسعود نجاری^۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۱۹

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۶/۲۱

چکیده

مقدمه و هدف: پژوهش حاضر باهدف تعیین اندازه اثر حمایت اجتماعی ادراک شده و سازگاری با مدرسه در پیش‌بینی فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان پسر انجام شد.

روش‌شناسی پژوهش: روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری شامل تمامی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه شهر سقز در سال تحصیلی ۱۴۰۳ بودند که از طریق روش نمونه‌گیری در دسترس تعداد ۱۰۰ نفر واجد شرایط و بر اساس ملاک ورود و خروج انتخاب شدند. برای سنجش متغیرهای مورد مطالعه از پرسش‌نامه‌های فرسودگی تحصیلی برسو و همکاران (۲۰۰۷)، حمایت اجتماعی ادراک شده زیمت (۱۹۸۸)، سازگاری با دانش‌آموزان سینها و سینک (۱۹۹۳) استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش با استفاده از روش‌های ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون گام به گام و با نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۳ صورت گرفت و سطح معناداری آزمون‌ها ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که حمایت ادراک شده با فرسودگی تحصیلی رابطه منفی و معنادار و با مؤلفه سازگاری با مدرسه رابطه مثبت و معناداری دارد. همچنین بین سازگاری با مدرسه و فرسودگی تحصیلی رابطه منفی و معناداری وجود داشت.

نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش مؤید نقش اساسی حمایت اجتماعی ادراک شده و سازگاری با مدرسه در فرسودگی تحصیلی است. از آنجا که فرسودگی تحصیلی مانعی برای پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان است، لازم است دست‌اندرکاران امر آموزش برنامه پیشگیرانه در زمینه افزایش متغیرهای یاد شده، تدوین و اجرا کنند.

کلید واژه‌ها: فرسودگی تحصیلی، حمایت اجتماعی ادراک شده، سازگاری با مدرسه، دانش‌آموزان پسر

*۱ دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه روانشناسی، واحد بوکان، دانشگاه آزاد اسلامی، بوکان، ایران (نویسنده مسئول)

Karzannikzadel7700@gmail.com

^۲ گروه روانشناسی، واحد مهاباد، دانشگاه آزاد اسلامی، مهاباد، ایران

مقدمه

دانش‌آموزان در مدرسه به دنبال دستیابی به اهداف آموزشی و شخصی متنوعی هستند که گاه به دلیل وجود چالش‌ها و موانع مختلف در دستیابی به این اهداف ناکام باقی می‌مانند. این چالش‌ها نشأت گرفته از فضای مدرسه و شرایط موجود در فضای کلاس درس و یا خارج از مدرسه می‌باشد (فتی و کیانی، ۱۳۹۸). اهمیت دوره متوسطه پس از دوره ابتدایی نمایان می‌شود. این مقطع، دوره تعلیمات عمومی به شمار می‌رود. دوره‌ای که انتقال از کودکی را به اواخر دوره نوجوانی و شروع جوانی به عهده دارد. دوره متوسطه، از لحاظ مبانی فلسفی، زیستی، روانی و اجتماعی دوره بسیار مهمی است. دوره‌ای که آموزش عمومی را به آموزش عالی پیوند می‌دهد و گروه کثیری را برای جامعه و بازار مهیا می‌کند. از این رو هر نوع نارسائی و خلل در این دوره مستقیماً بر عملکرد و کیفیت هر دو حلقه آموزش عمومی عالی، تأثیر بسزایی خواهد داشت (هاشمی، ۱۴۰۰). فرسودگی تحصیلی یک سندروم سه‌بعدی خستگی عاطفی، بدبینی و کاهش کارایی است که دانش‌آموزان را در سراسر جهان از نظر سلامت روان و پیشرفت تحصیلی رنج می‌دهد (ترن^۱ و همکاران، ۲۰۲۳). امروزه یکی از عواملی که در موقعیت‌های آموزشی مطرح می‌گردد بی‌علاقگی، خستگی و ناکارآمدی تحصیلی یادگیرندگان می‌باشد که از آن به‌عنوان فرسودگی تحصیلی یاد می‌شود؛ این متغیر عملکرد فردی و اجتماعی دانش‌آموزان را مختل نموده و بر کیفیت امور آموزشی گسترش پیدا کرده است که از آن به‌عنوان فرسودگی تحصیلی یاد می‌شود. دانش‌آموزانی دچار فرسودگی تحصیلی، انگیزه‌ای برای شرکت در فعالیت‌های کلاسی ندارند و ویژگی‌های رفتاری مانند غایب شدن، تأخیر در حضور در کلاس و ترک زود هنگام کلاس را از خود نشان می‌دهند. بعلاوه آن‌ها در کلاس به مطالب درسی گوش نداده و در فعالیت‌های کلاسی گروهی شرکت نمی‌کنند. آن‌ها اغلب برای کلاس و معلم احترامی قائل نبوده و برای عملکرد ضعیف تحصیلی خود بهانه‌تراشی می‌کنند (پورکریمی و مبین‌رهنی، ۱۳۹۷). فرسودگی تحصیلی پاسخ و واکنش منفی نسبت به استرس‌های حاد و شدیدی است که در آن اغلب به دلیل خواسته‌های زیاد و خارج از توانی که به افراد وارد می‌شود، احساس خستگی هیجانی و جسمانی در آن‌ها ایجاد می‌شود (مازرولی^۲، ۲۰۱۲) و همراه با تأثیرات منفی از لحاظ بهزیستی ذهنی، روان‌شناختی و جسمانی برای یادگیرندگان خواهد بود. براساس تحقیقات و پژوهش‌های انجام شده می‌توان گفت که فرسودگی تحصیلی در موقعیت‌های آموزشی با ویژگی‌هایی مانند خستگی ناشی از الزامات مربوط به مطالعه، رشد حس نگرش

۱. Tran

۲. Mazeroll

بدینانه و بدون حساسیت نسبت به مطالب درسی و نیز احساس پیشرفت شخصی ضعیف در امور درسی و تحصیلی مشخص می‌شود (سالماآرو^۱ و همکاران، ۲۰۰۹). افرادی که فرسودگی تحصیلی دارند، معمولاً علائمی مانند بی‌اشتیاقی نسبت به مطالب درسی، ناتوانایی در ادامه حضور مستمر در کلاس‌های درس، مشارکت نکردن در فعالیت‌های درسی و در نهایت اُفت تحصیلی را تجربه می‌کنند (منصورنیا و کریمی، ۱۳۹۹). به نظر می‌رسد یکی از عواملی که می‌تواند در پیشگیری از فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان نقش مؤثری ایفا نماید حمایت تحصیلی است. از میان جنبه‌های مختلف حمایت تحصیلی می‌توان به حمایت عاطفی (مهیا کردن مشوق‌ها)، حمایت ابزاری (همکاری در انجام تکالیف) و حمایت شناختی (انتقال اهمیت موفقیت‌های تحصیلی به دانش‌آموزان) به‌عنوان عمده‌ترین ابعاد تحصیلی اشاره کرد. بنابراین حمایت معلم، همسالان و والدین به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا بین فعالیت‌های یادگیری و اهداف و علاقه شخصی خود ارتباط برقرار کنند (شیخ‌الاسلامی و کریمیان‌پور، ۱۳۹۷). در بررسی شاخص‌های تأثیرگذار بر کاهش فرسودگی تحصیلی، می‌توان به حمایت اجتماعی ادراک شده اشاره کرد. منظور از حمایت اجتماعی ادراک شده، تصورات افراد از انواع متفاوت حمایت اجتماعی است که توسط روابط متنوع فراهم می‌شود. حمایت اجتماعی ادراک شده بر وضعیت جسمی، روانی، رضایت از زندگی و جنبه‌های مختلف کیفیت زندگی افراد اثرات زیادی دارد و به‌عنوان یک عامل تعدیل‌کننده مؤثر در مقابله و سازگاری با شرایط استرس‌زای زندگی شناخته شده است. در مطالعات موجود در این زمینه، حمایت اجتماعی به دو صورت حمایت اجتماعی درافت شده^۲ و ادراک شده^۳ مورد مطالعه قرار گرفت. در حمایت اجتماعی درافت شده، میزان حمایت‌های کسب شده توسط فرد مورد تأکید است و در حمایت اجتماعی ادراک شده، ارزیابی فرد از دسترس بودن حمایت‌ها در مواقع ضروری و مورد نیاز بررسی می‌شود (ملروس^۴، ۲۰۱۵).

نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد بهره‌مندی از حمایت اجتماعی مطلوب و درک کفایت، در دسترس بودن و خشنودی داشتن از درافت آن، از اهمیت بسیاری برخوردار بوده و ظرفیت‌های مورد نیاز جوان را برای بهزیستی روان‌شناختی در آینده فراهم می‌سازد (کسلر^۵، ۲۰۱۹).

حمایت اجتماعی یکی از مهم‌ترین شکل‌های روابط اجتماعی است که نیاز به آن با توجه به سن، جنس، شخصیت و حتی فرهنگ متفاوت می‌باشد. بررسی‌ها حاکی از آن است که واکنش فیزیولوژیک

1. Salmela-Aro

2. Revised

3. Perceived

4. Melrose

5. Kaessler

نسبت به فشار روانی تحت تأثیر حمایت اجتماعی تغییر می‌کند. حمایت اجتماعی ادراک شده به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا حوادث فشارزا را بهتر درک کند و بفهمد چه منابع و راهبردهای مقابله‌ای برای مواجهه با آن ممکن است وجود داشته باشد. از سوی یکی از متغیرهای محیطی تأثیرگذار بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان، محیط کلاس و مدرسه است. سازگاری با مدرسه، نظام اداره‌ای و محیط کلاس درس اثر غیرقابل‌انکاری بر عملکرد تحصیلی و نگرش دانش‌آموزان به مدرسه و زندگی تحصیلی دارد. با توجه به این‌که فراگیران مدت زیادی را در مدرسه سپری می‌کنند، کیفیت و میزان سازگاری آنان با محیط مدرسه نقش تعیین‌کننده‌ای در یادگیری و عملکرد تحصیلی آنان دارد که واکنش‌ها و ادراک فراگیران نسبت به فرسودگی تحصیلی را تحت تأثیر قرار می‌دهد (نوشادی و شیخ‌الاسلامی، ۱۳۹۶). مدرسه یک زمینه‌یافتنی است که به‌موجب آن دانش‌آموزان حمایت دریافت می‌کنند که آن‌ها را از مشکلات رفتاری حفاظت می‌کند (بیکر، گرانت و مورلاک^۱، ۲۰۰۸). بنابراین، مدرسه آشکارا یک‌لایه بوم‌شناختی مهم برای دانش‌آموزان محسوب می‌شود و معلمان، یک منبع برجسته حمایتی از دانش‌آموزانی هستند که در طول دوره تحصیل با چالش مواجه می‌شوند (کاپ^۲ و همکاران، ۲۰۱۶). حمایت اجتماعی که از طرف مدرسه صورت می‌گیرد، به‌طور فزاینده‌ای نقش مهمی در سازگاری روان‌شناختی و توانمندسازی کارکردهای شخصی در سال‌های نوجوانی پیدا کرده است. این مطلب، به‌ویژه در ارتباط با دانش‌آموزانی که در مرحله انتقالی به دوره دوم متوسطه قرار دارند، مصداق دارد (آوانت، گازل و فالدوسکی^۳، ۲۰۱۱). بر اساس موارد ذکر شده در بالا پژوهش حاضر با هدف تعیین اندازه اثر حمایت اجتماعی ادراک شده و سازگاری با مدرسه در پیش‌بینی فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان پسر انجام شد.

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری شامل تمامی نوجوانان پسر دوره متوسطه دوم در شهر سقز که با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس ۱۰۰ نفر مورد ارزیابی قرار گرفتند. ملاک‌های ورود عبارت بودند از: جنسیت پسر، دامنه سنی بین ۱۷ تا ۱۹ سال، تمایل همکاری به پژوهش، نداشتن هیچ‌گونه بیماری جسمی یا روانی و همچنین ملاک خروج از پژوهش و ناقص تکمیل کردن پرسشنامه بود. جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم‌افزار SPSS و آزمون

1. Baker Grant Morlock

2. Capp

3. Avant Gazel Faldowski

همبستگی پیرسون و رگرسیون استفاده شد. از سه پرسشنامه زیر جهت سنجش میزان فرسودگی تحصیلی، حمایت اجتماعی ادراک شده و سازگاری با مدرسه نوجوانان پسر استفاده شد و پاسخ‌ها کاملاً محرمانه بود و با اجازه‌ی مدیریت محترم آموزش و پرورش شهر سقز در میان دانش‌آموزان توزیع گردید و از ابزارهای اندازه‌گیری زیر جهت بررسی متغیرها استفاده شد.

الف) پرسشنامه فرسودگی تحصیلی: این پرسش‌نامه توسط برسو، سالانروا و اسچفلی^۱ (۲۰۰۷)

ارائه شد و سه حیطه: فرسودگی یعنی خستگی تحصیلی، بی‌علاقگی تحصیلی و ناکارآمدی تحصیلی را می‌سنجد. پرسشنامه مذکور ۱۵ ماده دارد که با روش درجه‌بندی لیکرت ۵ درجه‌ای کاملاً مخالف تا کاملاً موافق توسط آزمودنی‌ها درجه‌بندی شده است. خستگی تحصیلی ۵ ماده (مطالب درسی خسته‌کننده هستند)، بی‌علاقگی تحصیلی ۴ ماده (احساس می‌کنم نسبت به مطالب درسی علاقه ندارم) و ناکارآمدی تحصیلی ۶ ماده (احساس می‌کنم نمی‌توانم از عمدی مشکلات درسی بر بیایم) دارد. پایایی پرسشنامه را سازندگان آن به ترتیب ۰/۷۰، ۰/۸۲ و ۰/۷۵ برای سه حیطه‌ی فرسودگی تحصیلی محاسبه کرده‌اند. اعتبار پرسشنامه را محققان با روش تحلیل عامل تأییدی محاسبه شده که شاخص‌های برازندگی تطبیقی^۲ (CFI) شاخص برازندگی افزایش^۳ (IFI) و شاخص جذر میانگین مجذورات خطای تقریب^۴ (RMSEA) مطلوب گزارش کرده‌اند. ضرایب اعتبار پرسشنامه از طریق همبسته کردن آن با پرسشنامه فشارزاهای دانشجویی به ترتیب ۰/۳۸، ۰/۴۲، ۰/۴۵ محاسبه شده که در سطح $P < 0/01$ معنی‌دار است (نعامی، ۱۳۸۸).

ب) پرسشنامه حمایت اجتماعی ادراک شده: این پرسش‌نامه توسط زیمت، داهلم، زیمت و

فارلی^۵ (۱۹۸۸) ارائه گردید. به‌منظور بررسی میزان دریافت حمایت اجتماعی ادراک شده دریافتی از سه منبع دوستان^۶، خانواده^۷ و سایر اطرافیان^۸ طراحی شده است. این مقیاس دارای ۱۲ ماده می‌باشد که در قالب طیف لیکرتی ۷ درجه‌ای (کاملاً مخالفم با نمره ۱ تا کاملاً موافقم نمره ۷) در نظر گرفته شده است؛ بنابراین نمره برای هر خرده مقیاس از ۴ تا ۲۸ برای کل مقیاس از ۱۲ تا ۸۴ متغیر می‌باشد. نمرات بالاتر نشان‌دهنده میزان بیشتری از حمایت اجتماعی ادراک شده است. در پژوهش بشارت (۱۳۹۸) پایایی این مقیاس به روش آلفای

۱. Bresno Salanova Schoufeli

۲. Comparative fitness indices

۳. Increased fitness index

۴. Root mean square index of approximation error

۵. Zimet Dahlem Zimet Farley

۶. Friends

۷. Family

۸. Significant Other

کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۹۱ و برای زیر مقیاس‌های دوستان، خانواده و سایر اطرافیان به ترتیب ۰/۸۹، ۰/۸۷ و ۰/۸۳ گزارش شده است و ضرایب همسانی درونی تأیید شده است. در پژوهش حاضر نیز ضرب آلفای کرونباخ برای نمره کل این پرسش‌نامه ۰/۸۸ محاسبه شده است.

ج) پرسشنامه سازگاری با مدرسه: این پرسش‌نامه توسط سینه‌ها و سینگ^۱ (۱۹۹۳) ساخته شده و روایی و پایایی آن تأیید شده است و مشتمل بر ۷۰ سؤال بوده و درصدد است تا دانش‌آموزان دبیرستانی (گروه سنی ۱۴ تا ۱۸ ساله) با سازگاری خوب را از دانش‌آموزانی با سازگاری ضعیف در سه حوزه عاطفی (سؤال ۱-۲۰)، اجتماعی (سؤال ۲۱-۴۰) و آموزشی (سؤال ۴۱-۶۰)، جدا سازد. فرم نهایی این پرسشنامه ۶۰ سؤال می‌باشد (برای هر حوزه ۲۰ سؤال) حوزه‌های مورد بررسی عبارتند از: ۱- سازگاری عاطفی: نمره بالا نشان‌دهنده بی‌ثباتی عاطفی و نمره پایین، نشانگر ثبات عاطفی است. ۲- سازگاری اجتماعی: نمره بالا بیانگر سلطه‌پذیری و عقب‌ماندگی و نمرات پایین نشان‌دهنده پرخاشگری است. ۳- سازگاری آموزشی: نمرات بالا نشان‌دهنده وضعیت درسی و تحصیلی ضعیف و نمرات پایین مخصوص علاقه‌مندی به تحصیل و مدرسه است. پرسشنامه به صورت دستی قابل نمره‌گذاری است. برای پاسخ‌هایی که نشانگر سازگاری است، نمره صفر داده می‌شود و در غیر اینصورت، عدد یک، منظور می‌شود (نصیری، ۱۴۰۰).

یافته‌ها

قبل از تحلیل داده‌ها، ابتدا نرمال بودن داده‌ها توسط آزمون ناپارامتریک کلموگروف اسمیرنوف تأیید شد ($P > 0.05$) و داده‌ها در دو بخش توصیفی و استنباطی تحلیل شدند.

جدول (۱): نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنوف جهت نرمال بودن داده‌ها

متغیر	Z	P
فرسودگی تحصیلی	۰/۳۵۰	۰/۱۷۸
حمایت اجتماعی ادراک شده	۰/۵۰۰	۰/۰۹۹
سازگاری با مدرسه	۰/۶۱۲	۰/۱۲۰

۱. Singh Sinha

بر اساس نتایج جدول ۱ می‌توان گفت که پیش فرض نرمال بودن داده‌ها بر اساس آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای متغیرهای پژوهش برقرار است.

جدول ۲: آمار توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش

آمار توصیفی				متغیر	
تعداد	میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه	
۱۰۰	۴۱/۳۹	۹/۸۰	۲۳	۵۷	فرسودگی تحصیلی
۱۰۰	۳۶/۷۰	۶/۱۹	۱۹	۴۵	حمایت اجتماعی ادراک شده
۱۰۰	۱۰۹/۱۳	۱۸/۲۰	۷۳	۱۱۵	سازگاری با مدرسه

در جدول شماره ۲ نتایج میانگین و انحراف معیار مربوط به خودکارآمدی تحصیلی، ارزش‌های تحصیلی و استقلال عاطفی و همچنین کمترین نمره و بیشترین نمره برای هر متغیر به تفکیک نشان داده شده است.

جدول ۳: همبستگی بین متغیرهای مورد مطالعه در پژوهش

متغیر	۱	۲	۳
۱. فرسودگی تحصیلی	-		
۲. حمایت اجتماعی ادراک شده	-۰/۶۵۰	-	
۳. سازگاری با مدرسه	-۰/۵۴۰	۰/۷۸۰	-

نتایج مندرج در جدول ۳ نشان می‌دهد که همبستگی منفی معنی‌داری بین فرسودگی تحصیلی با حمایت اجتماعی ادراک شده و سازگاری با مدرسه وجود دارد. همچنین همبستگی مثبت معنی‌داری بین حمایت اجتماعی ادراک شده با سازگاری با مدرسه وجود دارد.

جدول ۴: ضرایب رگرسیون گام به گام فرسودگی تحصیلی بر اساس حمایت اجتماعی ادراک شده و سازگاری با مدرسه

گام ها	متغیر های پیش بین	B	Beta	t	R ²	P	دوربین واتسون	Tolerance	VIF
۱	حمایت اجتماعی ادراک شده	۰/۶۰۱	-۰/۶۵۰	۱۲/۲۴	۰/۵۸۴	P < ۰/۰۱		۰/۸۸۷	۱/۴۱۰
۲	سازگاری با مدرسه	۰/۴۷۹	-۰/۵۴۰	۱۴/۴۱	۰/۴۳۶	P < ۰/۰۱	۱/۹۲۰	۰/۸۸۷	۱/۴۱۰

نتایج مندرج در جدول ۴ نشان می‌دهد که حمایت اجتماعی ادراک شده و سازگاری با مدرسه قادر به پیش بینی فرسودگی تحصیلی هستند ($P < ۰/۰۱$). در واقع ۵۸/۴ درصد از واریانس فرسودگی تحصیلی توسط حمایت اجتماعی ادراک شده و ۴۳/۶ درصد از واریانس فرسودگی تحصیلی توسط سازگاری با مدرسه تبیین می‌شود. همچنین با هدف تعیین تفاوت بین مقادیر واقعی و مقادیر پیش بین شده با مدل رگرسیون از آماره دوربین واتسون استفاده شد؛ که برابر با ۱/۹۲۰ بود که این مقدار در دامنه بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد که نشان از مستقل بودن خطاها داشته است. مقادیر ضریب تحمل و تورم واریانس نیز نشان از عدم هم خطی بودن و مناسب بودن مدل رگرسیون است.

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر تعیین اندازه اثر حمایت اجتماعی ادراک شده و سازگاری با مدرسه در پیش بینی فرسودگی تحصیلی دانش آموزان پسر بود. یافته‌های این پژوهش با نتایج بشارت (۱۳۹۸)، بیکر و همکاران (۲۰۰۸) همسو بود. در تبیین این یافته پژوهش می‌توان اظهار کرد که حمایت اجتماعی ادراک شده به‌طور معناداری با کاهش فرسودگی تحصیلی مرتبط است. به عبارتی دیگر دانش‌آموزانی که احساس می‌کنند از سوی خانواده، دوستان و معلمان خود حمایت می‌شوند، کمتر در معرض فرسودگی تحصیلی قرار دارند. طبق مدل‌های حمایت‌های اجتماعی، ادراک از حمایت دیگران می‌تواند به‌عنوان یک عامل حفاظتی عمل کرده و فرد را در برابر فشارها و استرس‌های تحصیلی محافظت می‌کند. به‌طور خاص، حمایت اجتماعی می‌تواند از طریق چندین مکانیزم به کاهش فرسودگی تحصیلی کمک کند. اولاً، حمایت می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا احساس کنند در مواجهه با مشکلات تحصیلی تنها نیستند و دیگرانی وجود دارند که می‌توانند به آن‌ها در این زمینه کمک کنند. ثانیاً،

حمایت اجتماعی می‌تواند به بهبود اعتماد به نفس و خودکارآمدی دانش‌آموزان کمک کند، این امر به نوبه‌ی خود می‌تواند مقاومت آن‌ها در برابر استرس تحصیلی را افزایش دهد. سوم، شبکه‌های اجتماعی می‌توانند منابع و اطلاعات لازم برای مقابله با چالش‌های تحصیلی فراهم کنند، این امر می‌تواند به کاهش اضطراب و نگرانی‌های مرتبط با عملکرد تحصیلی منجر شود.

در تبیین یافته بعدی پژوهش نیز مبنی بر سازگاری با مدرسه به‌طور معناداری با کاهش فرسودگی تحصیلی مرتبط است. به عبارت دیگر، هرچه دانش‌آموزان بهتر با محیط مدرسه، فرایندهای آموزشی، معلمان و همکلاس‌های خودسازگار شوند، کمتر احتمال دارد که دچار فرسودگی تحصیلی شوند. این نتیجه بیانگر اهمیت فراگیر سازگاری با مدرسه در کاهش احساس بیگانگی و اضطراب تحصیلی است. سازگاری با مدرسه می‌تواند تأثیرات مثبتی بر روی جنبه‌های زندگی تحصیلی دانش‌آموزان داشته باشد. وقتی دانش‌آموزان احساس می‌کنند که در محیط مدرسه جایی برای خود دارند و می‌توانند به راحتی با چالش‌های آموزشی و اجتماعی مواجه شوند، احتمال اینکه احساس خستگی یا بی‌علاقگی به تحصیل پیدا کنند، کاهش می‌یابد. این احساس تعلق و انطباق با مدرسه می‌تواند انگیزه دانش‌آموزان را برای مشارکت فعال‌تر در کلاس و سایر فعالیت‌های مدرسه افزایش دهد، که در نتیجه به بهبود عملکرد تحصیلی و کاهش فرسودگی منجر می‌شود.

در نهایت باتوجه به نتایج پژوهش می‌توان گفت که همبستگی مثبت معناداری بین حمایت اجتماعی ادراک شده و سازگاری با مدرسه وجود دارد. همچنین همبستگی منفی معناداری سازگاری با مدرسه و فرسودگی تحصیلی و حمایت اجتماعی ادراک شده وجود دارد؛ یعنی هر چقدر دانش‌آموزان سازگاری با مدرسه بالایی داشته باشند به همان اندازه حمایت اجتماعی ادراک شده بالا می‌رود و همچنین با کاهش فرسودگی تحصیلی؛ توانایی حمایت اجتماعی ادراک شده بالاتر دارا هستند. انجام این پژوهش با محدودیت‌هایی نیز همراه بود که از جمله تمرکز بر روی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر سقز که تعمیم یافته‌ها را به جنس و بقیه‌ی جامعه آماری با محدودیت همراه می‌کند. از محدودیت دیگر پژوهش می‌توان به داده‌های پژوهش حاضر، صرفاً از طریق پرسشنامه جمع‌آوری گردیده است. از محدودیت‌های دیگر پژوهش می‌توان به مکان اجرا و گستره اجرای پژوهش به شهر سقز نام برد و همچنین از این رو پیشنهاد می‌شود پژوهشی در دانش‌آموزان مقاطع مختلف تحصیلی شهرهای متفاوت مورد بررسی قرار گیرد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

در مطالعه حاضر فرم‌های مصاحبه آگاهانه توسط تمامی آزمودنی‌ها تکمیل شد.

حامی مالی

هزینه‌های مطالعه حاضر توسط نویسندگان مقاله تامین شد.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

منابع

- بشارت، محمدعلی. (۱۳۹۸). مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک شده: پرسشنامه، روش اجرا و نمره گذاری. *روانشناسی تحولی (روانشناسان ایرانی)*، ۱۵(۶۰)، ۳۳۶-۳۳۸.
- پورکریمی جواد، مبین رهنی یاسمن. (۱۳۹۷). رابطه انگیزش پیشرفت و فرسودگی تحصیلی با نقش میانجی خودکارآمدی دانشجویان دانشگاه تهران. *دوماهنامه علمی- پژوهشی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی*، ۱۱(۱): ۱۴۷-۱۳۹.
- قدمپور، عزت‌الله؛ فرهادی، علی و نقی بیرانوند، فاطمه. (۱۳۹۵). تعیین رابطه بین فرسودگی تحصیلی با اشتیاق و عملکرد تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان. *پژوهش در آموزش علوم پزشکی*، ۸(۲)، ۶۰-۶۸.
- فتی، نجمه و کیانی، مسعود. (۱۳۹۸). الگوی رابطه فرسودگی تحصیلی با تجارب شخصی و آموزشی و راهبردهای اجتنابی دانشجویان: نقش واسطه‌ای درگیری تحصیلی. *آموزش و ارزشیابی*، ۱۲(۴۸)، ۱۳۱-۱۶۰.
- منصورنیا، شادان و کریمی، کیومرث. (۱۳۹۹). رابطه بین انگیزه پیشرفت و خود ناتوان‌سازی تحصیلی با میانجی فرسودگی تحصیلی در دانشجویان. *طب توان‌بخشی*، ۹(۳)، ۲۶۴-۲۵۴.
- نصیری، اکبر، شکر، امید، فتح‌آبادی، جلیل و شریفی، مسعود. (۱۴۰۰). رابطه هدف‌گزینی اجتماعی و سازگاری با مدرسه: نقش واسطه‌ای نشخوار فکری، همدلی و بخشایش. *فصلنامه روان‌شناسی تربیتی*، ۱۷(۵۹)، ۵۷-۹۲.
- نعامی، عبدالزهرا. (۱۳۸۸). رابطه بین کیفیت تجارب یادگیری با فرسودگی تحصیلی دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه شهید چمران اهواز. *مطالعات روان‌شناختی*، ۵(۳)، ۱۱۷-۱۳۴.
- نوشادی، سهیلا و شیخ‌الاسلامی، راضیه. (۱۳۹۶). رابطه ساختار کلاس و سازگاری دانشجویان با دانشگاه: نقش واسطه‌ای فرسودگی تحصیلی. *مطالعات روانشناسی تربیتی*، ۱۴(۲۵)، ۱۵۲-۱۲۳.
- هاشمی، محمد. (۱۴۰۰). *دبیرستان غنی شده*. مجله رشد فناوری. ۳۶(۷)، ۱۸-۱۹.

منابع انگلیسی:

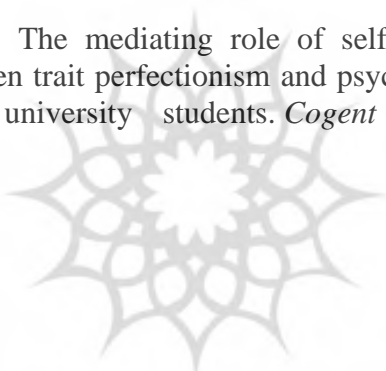
- Avant, T. S. Gazelle, H. & Faldowski, R. (2011). Classroom emotional climate as a moderator of anxious solitary children's longitudinal risk for peer exclusion: A child environment model. *Developmental Psychology*, 47, 1711-1727.
- Baker, J. A. Grant, S. & Morlock, L. (2008). The teacher-student relationship as a developmental context for children with internalizing behavior problems. *School Psychology Quarterly*, 23 (1), 3-15.
- Capp, G., Berkowitz, R., Sullivan, K., Astor, R. A., De Pedro, K., Gilreath, T. D., & Rice, E. (2016). Adult relationships in multiple contexts and associations with adolescent mental health. *Research on Social Work Practice*, 26(6), 622-629.
- Edlin, K. (2020). Assessing emotion regulation in social anxiety disorder: The emotion phobia. *Clinical Psychology Review*, 17, 612-628.
- Ellerbrock, C. R. & Kiefer, S. M. (2013). The interplay between adolescent needs and secondary school structures: Fostering developmentally responsive middle and high school environments across the transition. *The High School Journal*, 96 (3), 170-194.
- Havland, K. (2020). Long-term effects of divorce on parent-child relationships. *Developmental Psychology*, 19, 703-713.
- Kaesler, K. (2019). An international study of psychological problems in primary care. *Archives of General Psychiatry*, 50, 819-824.
- Mazerolle, S. M. Monsma, E. Dixon, C. & Mensch, J. (2012). An assessment of burnout in graduate assistant certified athletic trainers. *Journal of Athletic Training*, 47 (3), 320-328.
- Melrose, K. L. Brown, G. D. & Wood, A. M. (2015). When is received social support related to perceived support and well-being? When it is needed. *Personality and Individual Differences*, 77, 97-105.
- Modin, B. Ostberg, V. Toivanen, S. & Sandell, K. (2011). Psychosocial

working conditions, school sense of coherence and subjective health: A multilevel analysis of ninth grade pupils in the Stockholm area. *Journal of Adolescence*, 34, 129-139.

Salmela-Aro, K. (2009). Personal goals and well-being during critical life transitions: The four C's—Channelling, choice, co-agency and compensation. *Advances in life course research*, 14(1-2), 63-73.

Shell, M. D. Gazelle, H. & Faldowski, R. A. (2014). Anxious solitude and the middle school transition: A diathesis \times stress model of peer exclusion and victimization trajectories. *Developmental Psychology*, 50 (5), 1569-1583.

Tan, J. S. T. (2023). The mediating role of self-compassion in the relationship between trait perfectionism and psychological resilience among Filipino university students. *Cogent Psychology*, 10(1), 2168424.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

Determining the Effect Size of Perceived Social Support and Adjustment to School in Predicting Academic Burnout of Male Students

*Karzan Nikdel¹, Masoud Najari²

Abstract

Introduction and goal: The present study was conducted with the aim of determining the effect of perceived social support and adaptation to school in predicting academic burnout of male students.

Research methodology: The method of the current research was a correlational description. The statistical population included all male students of the second year of secondary school in the city of Saqqez in the academic year 2023, who were selected through the available sampling method of 100 eligible people and based on the entry and exit criteria. To measure the studied variables, the academic burnout questionnaires of Bresso et al. (2007), perceived social support by Zimet (1988), compatibility with students Sinha and Sink (1993) were used. The analysis of the research data was done using the methods of Pearson's correlation coefficient and step-by-step regression analysis with SPSS version 23 software, and the significance level of the tests was considered to be 0.05.

Findings: The findings showed that perceived support had a negative and significant relationship with academic burnout and a positive and significant relationship with the component of adaptation to school. Also, there was a negative and significant relationship between adaptation to school and academic burnout.

Conclusion: The results of this research confirm the essential role of perceived social support and adaptation to school in academic burnout. Because academic burnout is an obstacle for students' academic progress. It is necessary for those involved in education to formulate and implement a preventive program in the field of increasing the mentioned variables.

Keywords: Academic burnout, perceived social support, school adjustment, male students

¹* MA student, Department of Psychology, Bukan Branch, Islamic Azad University, Bukan, Iran
Karzannikzade17700@gmail.com

² Department of Psychology, Mahabad Branch, Islamic Azad University, Mahabad, Iran.